

## **G.Coșbuc, poezia evocării trecutului de luptă și a războiului de independență**

Pe urmele poeților de la 1848, D. Bolintineanu și V.Alecsandri, și în continuare lui Eminescu, G. Coșbuc a evocat într-un număr de poezii trecutul de luptă pentru libertate al poporului nostru din cele mai vechi timpuri și până în zilele lui. Coșbuc vede istoria ca o luptă neîncetată pentru libertate socială și națională. Simboluri umane ale acestei lupte sunt Decebal, legendarul Gelu, Mihai Viteazul, Tudor Vladimirescu (Decebal către popor, Moartea lui Gelu, Pașa Hassan, Oștenii lui Tudor).

În Decebal către popor, regele formulează cunoscuta maximă atribuită dacilor: „E rău destul că ne-am născut”, numai pentru a sublinia că viața în stare de robie ar mări chinul: „Mai vrem și-al doilea rău?”. De aceea, Decebal, cheamă întreg poporul la luptă împotriva cotropitorilor romani. Lupta înseamnă jertfă, -jertfa- moarte demnă. Motivarea este patetică, de sublim patriotism:

„Din zei de-am fi scoborâtori  
C-o moarte tot sîntem datori!  
Totuna e dac-ai murit  
Flăcău ori mos îngîrbovit;  
Dar nu-i totuna leu să mori  
Ori câne-nlănțuit.”

„Eu nu mai am nimic de spus  
Voi brațele jurînd le-ați pus  
Pe scut! Puterea este-n voi  
Și-n zei! Dar vă gîndiți, eroi,  
Ca zeii sînt departe, sus,  
Dușmanii lîngă noi!”

O ură fără margini nutrește poporul dac împotriva asupritorilor romani, cărora Un cântec de barbar le striga amenințări înfricoșătoare:

„Vom face pe-ai vostri părinți  
S-ascundă trufașul lor chip  
În togă, plîngînd de rușine  
I-am trece sub furci candine  
I-om pune cu fruntea-n nisip.”

Spre deosebire de reprezentanții curentului latinist, Coșbuc nu uită că romanii au venit în Dacia în calitate de cuceritori. Rînd pe rînd, sunt evocate apoi din istoria patriei figurile de eroi populari, luptători pentru libertatea națională și socială, începînd cu voievodul Gelu.

Gelu din poezia Moartea lui Gelu, rănit, cere calului, ca în balada populară Toma Alimoș, să-l îngroape „pe margini de apă”, ca apele Cernei să-l jelească, nădăjduind în vremuri de biruință:

„Și-armat voi ieși eu afară  
Și veseli vom trece noi iară  
Prin sulii și foc înainte,  
Să ție protivnicii minte  
Că-s vii, când e vorba de țara  
Și morții-n morminte!”

Mihai Viteazul ia în balada Pasa Hassan, publicată în „Vatra”(1894), proporții uriașe, pe măsura bravurii sale și lupta de la Călugăreni, povestită și de Nicolae Bălcescu:

„Sălbatecul vodă e-n zale și-n fier  
Și zalele -i zuruie crunte,  
Gigantică poart-o cupolă pe frunte  
Și vorba-i e tunet, răsuflul ger  
Iar barda din stânga-i ajunge la cer,  
Și vodă-i un munte.”

Inspirată după Cartea a doua, Călugărenii, din Romanii supt Mihai-Voievod Viteazul a lui N. Bălcescu, poezia Pașa Hassan glorifică, prin hiperbolă și în antiteza cu Pașa Hassan (Conducătorul ariergăzii turcești în lupta de la Călugăreni), pe Mihai Viteazul, sugerând bărbăția, capacitatea de sacrificiu a domnitorului pentru apărarea independenței patriei, și a oștenilor care:

„Turcimea-nvrăjbtă se rupe deolaltă  
Și cade-n mocirlă, un val după val  
Iar fulgerul Sinan, izbit de pe cal  
Se-nchină prin balta.”

În Tudor Vladimirescu, Coșbuc vedea întâi de toate pe răzvrătitul împotriva ciocoilor și pe eliberatorul social al marelor asuprite:

„Zboară corbi pe sus, băiete,  
Cârduri negre se-nvîrtesc,  
Și se zbat de-atâta sete  
Și de foame se izbesc:  
N-au s-aștepte-oltenii ruga  
Să le dea de hrană-n văi  
Oh, ciocoi, te ajung în fugă  
Toți răzbunătorii tăi!”

Volumul de versuri intitulat „Cântece de vitejie” (1904) reunește poeziile cu tema erotică publicate de Coșbuc începând din 1896. Cele mai multe din ele cinstesc eroismul ostașilor români în Războiul de Independență din 1877.

Poetul reconstitue momente dramatice, rememorizează episoade eroice, nescrise în istoria glorioasă a Războiului, și evocă vitregia războiului în modalitatea scrisorii populare, în cele mai multe poezii (O scrisoare de la Muselim-Selo) cu înțelegerea cu care țăranul ostaș a luptat pentru dezrobirea țării. Alte poezii sunt scrise sub formă de cântec (Cântecul redutei) sau de povestiri (Povestea căprarului). Indiferent de forma sub care sunt ele redactate, emoționează prin dramatismul lor, prin simplitatea limbajului care reflectă modul de a gândi și a simți al ostasilor care au câștigat independența țării.

În Povestea căprarului este vorba despre un „căprar” care, încercând să-și ridice fratele mort , ucis de gloanțe, cade răpus, „părând c-ar vrea / să-l apere pe mort așa”, iar Trei, Doamne, și toți trei este povestea unui bătrân zdrobit de durere, pentru că trei feciori a avut și toți trei au murit pe câmpul de luptă. Simbolic și zguduitor uman este prețul de sânge al ostașilor români, pe care-i evocă poetul, în chipul înpietrit și demn în durere al bătrînului tată.

O scrisoare de la Muselim-Selo a fost publicata întâia oară in Gazeta săteanului din 20 Mai 1901, fiind reprodusă în același an în reviste și ziare din Arad, Brașov, Blaj, Oradea si Oraștie, iar in anii următori în diferite calendare, în volumul „Ziarul unui pierde-vară” și „Cântece de vitejie”.

Concepută sub formă de scrisoare, poezia emoționează prin omenescul ei, spus simplu, fără de artificiu, in caracteristica vorbirii și scrierii populare.

Poetul își imaginează că, dintr-un spital militar, din satul Muselim, de lângă Dunăre, un ostas, căprarul Nicolae, trimite „o carte” către maicuța unui soldat, la rugămintea acestuia făcută când mai era înca în viață. Ion este chinuit de dorul de casă. El urează mai întâi ca scrisoarea s-o găsească în pace pe măicuța, apoi povestește ce-l impresionează mai mult, suferința soldatului Anton al Anci, bolnav de patru luni, rămas numai cu sufletul. În război au căzut mulți. A fost rănit și el de un glonț în piept, dar speră că se vindeca într-o lună. E mândru însă de faptul că i-am înfrânt pe dușmani și că

însuși nebiruitul Osman a fost luat prizonier. E îngrijorat însă pentru cei rămași acasă și care-i sunt dragi. Are nevastă și copil. El stie că nevastei îi este greu fără dânsul, ca feciorului, pe care-l lăsase „cu creștetul cît masa”, i-ar trebui o caciulă. Se interesează dacă preotul și-a vândut juncanii căci ar fi vrut să-i cumpere, și n-are acum banii. Si-ar mai dori o coasă s-o aibă când se va întoarce. O roagă pe măicuța să pună preotul să-i citească o slujba pe care o va plăti el, la întoarcere. Toate acestea , sunt gânduri care frământa pe rănit, si-n ele e un dor imens de viață, dar și înțelegere pentru cei care suferă, și delicată grijă , ca să nu întristeze pe ai săi, pentru starea în care se află. Din ultimele rânduri ale căprarului Nicolae rezultă că dorința camaradului său nu s-a îndeplinit, scrisoarea având un deznodământ tragic. Este prețul de sacrificiu pe care l-a dat ostașul român in Războiul pentru independența țării.